

- Høring - Beskyttelse af euroen mod falskmøntneri - Beneficium i Korsør
21. Varetægtsfængsling - Sindssyge - Proportionalitet - Menneskerettigheder - Belgisk sag - Fri proces
  22. Varetægtsfængsling - Proportionalitet - Ventetid på overførsel - Surrogat
  23. Asyl - Flygtningenævnet - Domstolsprøvelse - Skriftlig sagsbehandling
  24. Fri proces - Ytringsfrihed - Æresfornærmelser - Langvarig sag - Menneskerettigheder - Engelsk sag med mindelser om Dickens romaner
  25. Sexchikane - Æresfornærmelser - Erstatning - Beviser - Forklaringer, der udvikler sig
  26. Husfredskrænkelser - Bøde
  27. Vold mod politiet - Samfundstjeneste
  28. Udvisning - EU-borgere - Hæleri
  29. Udvisning - Påstande, der dukker op i sidste øjeblik - Menneskerettigheder
  30. Strafafsoning - Kvindeafdelingen i Anstalten ved Herstedvester - Ombudsmanden

Dansk Kriminalistforening

LANDSFORENINGEN AF BESKIKKEDE ADVOKATER

Justitsministeriet
Det Internationale Kontor

Østergade 16
18. februar 2005

Vedr.: J.nr. 2005-3000/21-0027. Høring vedr. forslag til Rådets afgørelse om beskyttelse af euroen mod falskmøntneri ved udpegelse af Europol som centralkontor for bekæmpelse af euro-falskmøntneri.

Udkastet og det senere eftersendte grundnotat modtaget her den 2. februar 2005 har været forelagt Landsforeningens bestyrelse.

Udkastet giver ikke anledning til bemærkninger.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen

Østergade 16
2. marts 2005

Vedr.: Sagsnr. 2005-443-0009. Ledigt beneficium i Korsør.

Med skrivelse af 24. februar 2005 har Justitsministeriet hørt foreningen vedr. retskredsens indstilling, hvorefter det ledige beneficium i Korsør ikke genopslås.

Sagen har været forelagt Landsforeningens bestyrelse, der ikke har bemærkninger til det foreslåede.

På bestyrelsens vegne
Elsebeth Rasmussen

Varetægtsfængsling - Sindssyge - Proportionalitet - Menneskerettigheder - Belgisk sag - Fri proces

RPL § 330 og 762, stk. 3 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 5 og art. 6

Dette er en ældre belgisk sag fra 1998, men den problemstilling, den omhandler, er stadig aktuel også i Danmark: Problemet med at skaffe surrogatanbringelse på hospitaler til sigtede/tiltalte, der er varetægtsfængslede, og som, hvis de findes skyldige, kan påregne straffrihed og særforanstaltninger. A fik medhold i, at det var en krænkelse af artikel 5, stk. 1, at han blev tilbageholdt på sygeafdelingen i et fængsel, uden at han modtog relevant psykiatrisk behandling i 7 måneder. Det var en krænkelse af artikel 6, at klageren ikke kunne få fri proces i ankeinstansen vedr. prøvelse af frihedsberøvelsen.

Aerts mod Belgien app 61/1997/846/1051, 30/7 1998

Aerts, herefter A, blev anholdt i november 1992 for grov vold efter at have overfaldet hustruen med en hammer. Han blev varetægtsfængslet, først i en 2-mands celle, siden på sygeafdelingen i fængslet. I januar 1993 forlængede retten fængslingen i afventen af undersøgelser om, hvorvidt der skulle afsiges en behandlingsdom. På trods af fremlagte lægeerklæringer om, at han havde gjort fremskridt, hvilket talte for en udgang, nægtede myndighederne i august 1993 at løslade ham med henvisning til, at han udgjorde en fare for sig selv og andre.

Der faldt dom i appelsagen i oktober 1993, og kort efter blev A overført til en behandlingsinstitution. I november 1993 blev A løsladt på prøve med en række særvilkår, idet myndighederne nu fandt, at hans psykiske tilstand var bedret i fornødent omfang, således at han ikke længere udgjorde en fare for samfundet. Senere blev han i 1996 genindlagt på grund af overtrædelse af vilkår om at holde sig fra alkohol og stoffer.

A havde allerede klaget over tilbageholdelsen i fængslet i april 1993, og retten havde i maj 1993 fundet, at den fortsatte tilbageholdelse var ulovlig og skulle afsluttes hurtigst muligt. Afgørelsen blev påkæret og appelretten tilsidesatte afgørelsen i oktober 1993. A's tilbageholdelse hvilede på en administrativ afgørelse om frihedsberøvelse, der var truffet af "Mental Health Board", og skønnet kunne ikke påkendes af domstolene, idet der ikke forelå urigtig retsanvendelse.

Kassationsdomstolen afviste anke af appeldomstolens afgørelse.

Allerede i 1989 havde myndighederne haft klagesager over forholdene i det pågældende fængsels sygeafdeling, bl.a. at der var overbelagt, mangel på beskæftigelse, ingen psykologbistand, underbemanding af psykiatere og deraf følgende dårligere mulighed for at give behandling. Dette var blevet bekræftet af dommerundersøgelser og udtalelser fra de ansvarlige læger. Den Europæiske Torturkomité havde været på besøg i 1993, hvor klagerne havde været tilsvarende. Komitéen påpegede de lange ventetider på at blive overført til behandlingsinstitutioner og havde forskellige forslag til at forbedre situationen. Den belgiske regering bestred i sit svar i 1995, at de indsatte var overladt til gangmændenes opsyn om natten. Der var 2 fængselsfunktionærer på vagt om natten. I 1996 svarede man, at man ville iværksætte en plan, der indebar oprettelse af beskæftigelsesmuligheder og ansættelse af yderligere sundhedspersonale, herunder sygeplejersker. Store sovesale ville ikke blive afskaffet, men der var mulighed for at anbringe en mindre del af de indsatte på enestuer eller to-tresengsstuer.

A klagede over en række konventionskrænkelser, hvoraf en del blev afvist. Menneskerettighedsdomstolen var dog enig i, at der forelå en krænkelse af artikel 5, stk. 1, i hvilken det hedder:

"Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

- a) lovlig frihedsberøvelse af en person efter domfældelse af en kompetent domstol;
...
- e) lovlig frihedsberøvelse af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer, der er sindssyge, alkoholikere, narkomaner eller vagabonder;
...

Retten fastslog, at det kun var litra e, der var relevant for A's tilbageholdelse. Da han var utilregnelig, kunne der ikke være tale om en "domfældelse", som det måtte forstås efter litra a. Dertil kom, at de nationale domstole ikke havde truffet en sådan afgørelse.

En frihedsberøvelse af en psykiatrisk patient var kun lovlig, hvis det skete på et hospital, en klinik eller anden egnet institution. Allerede i marts 1993 havde "Mental Health Board" udpeget den relevante behandlingsinstitution. På grund af pladsmangel var A tilbageholdt yderligere 7 måneder i fængslet, hvorfra han blev overført i oktober 1993.

Det fremgår ikke af den nationale lovgivning, hvor længe man kan være tilbageholdt i afventen af overførsel, men henset til de undersøgelser, der var foretaget af de belgi-

ske dommere og Torturkomitéen, fandt retten det ikke "lovligt", da sygeafdelingen ikke var et egnet sted for utilregnelige personer. Da A havde søgt udgang i august 1993, havde "Mental Health Board" udtalt, at opholdet var skadeligt for A, som ikke modtog den behandling, som hans tilstand krævede. Den belgiske regering havde ikke bestridt, at forholdene i sygeafdelingen var uhensigtsmæssige, set fra en behandlingsmæssig synsvinkel. Der var derfor ikke proportionalitet mellem formålet med tilbageholdelsen og de betingelser, hvorunder den fandt sted.

Derfor forelå der en overtrædelse af artikel 5, stk. 1.

I det følgende (dommens side 20) drøftes spørgsmålet om adgang til domstolsprøvelse, artikel 5, stk. 4. Her fandt domstolen ingen krænkelse, derimod en krænkelse af artikel 6, stk. 1, idet A var blevet nægtet fri proces under appelsagen, selv om han ikke havde midler til selv at betale en advokat. Endelig gjorde A gældende, at opholdet i fængslets sygeafdeling udgjorde en krænkelse af artikel 3, hvilket han ikke fik medhold i. Bl.a. havde han ikke dokumenteret, at hans helbred havde lidt (yderligere) skade som følge af opholdet.

Han fik for de to konventionskrænkelser tillagt en godtgørelse på 50.000 belgiske franc samt sagsomkostninger.

Landsforeningens Meddelelse 22/2005

Varetægtsfængsling - Proportionalitet - Ventetid på overførsel - Surrogat

Retsplejelovens § 762 og § 765

T blev den 23/8 2004 fremstillet i grundlovsforhør sigtet for forskellige sædelighedsforbrydelser, hvor han skulle have antastet forskellige kvinder - der var både sigtelser for forsøg på voldtægt og blufærdighedskrænkelse. Retten fængslede både på § 762, stk. 1, nr. 2 og nr. 3. Siden blev der den 17/12 2004 truffet bestemmelse om surrogatanbringelse på hospital, efter at det lå fast, at den eventuelle sanktion i sagen ville blive dom til psykiatrisk behandling. Byretten mistede tålmodigheden og løslod T, da han fortsat ikke den 28/1 2005 var overført til hospital, og ventetiden yderligere blev oplyst til at være ca. 1 måned.

Københavns Byrets 2. afd. sag nr. 90. 21432/2004, 28/1 2005

Den 28/1 2005 var T fremstillet til fristforlængelse - resten er citat af kendelsen:

"Anklageren oplyste, at man fortsat afventer udtalelse fra Retslægerådet. Skt. Hans Hospital har oplyst, at der næppe vil kunne tilbydes plads før om ca. 1 måned.

Anklageren begærede fængslingsfristen forlænget med 14 dage i surrogat, når plads haves, i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2.

Forsvareren protesterede herimod. Forsvareren henviste til, at en fortsat fængsling vil være i strid med menneskerettighedskonventionens artikel 5, stk. 1, litra E.

Der afsagdes sålydende

K E N D E L S E

Retten finder, at der fortsat er grunde til at frygte, at arrestanten på fri fod vil begå ny ligeartet kriminalitet, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2. Retten finder imidlertid, at en fortsat frihedsberøvelse, der efter det oplyste ikke som fastsat i rettens kendelse af 17. december 2004, vil kunne finde sted på psykiatrisk hospital inden for den kommende måned, vil stå i misforhold til den forvoldte forstyrrelse af arrestantens forhold, jfr. retsplejelovens § 762, stk. 3. Retten har herved lagt vægt på, at arrestantens helbredsforhold efter det oplyste forværres af opholdet i Vestre Fængsel, hvor han har ophold i en almindelig celle.

T h i b e s t e m m e s:

Arrestanten T løslades."

Afgørelsen blev ikke påkæret. Forsvareren har tilføjet:

"En mentalerklæring har henført klienten under straffelovens § 16 på gerningstidspunkterne."

- oo0oo -

Der henvises til afgørelserne i Lf.Medd. 27/1998 og 28/1998 samt en ældre belgisk sag gengivet i nærværende hæfte som Lf.Medd. 21/2005.

Landsforeningens Meddelelse 23/2005

Asyl - Flygtningenævnet - Domstolsprøvelse - Skriftlig sagsbehandling
Udlændingelovens § 53 og § 56

To afgørelser fra henholdsvis Østre og Vestre Landsret, der afviser at prøve afgørelser fra Flygtningenævnet. Den ene drejer sig om inddragelse af asyl på grund af

ændrede forhold i Kosovo. Den anden om nægtelse af asyl, hvor sagsøgers advokat bl.a. gør gældende, at sagerne ikke skulle have været behandlet af næstformanden alene på skriftligt grundlag, og at en næstformand skulle være inhabil, fordi denne havde været udstationeret i Kosovo. Sagerne er anlagt af den samme advokat, der har en lang række yderligere sager verserende for domstolene.

1) VL 14. afd. B-3046-03, 21/1 2005

Flygtningenævnet havde i maj 2003 stadfæstet Udlændingestyrelsens afslag på at forlænge M's opholdstilladelse. Denne afgørelse ville M have ændret. Spørgsmålet om afvisning fra retten blev behandlet forlods. Domsudskriften er på 22 sider og refereres kun kort her - også præmisserne nedenfor er gengivet i uddrag.

M, der var etnisk albaner, havde i 1999 fået konventionsstatus efter udlændingelovens § 7, stk. 1, men i 2002 inddrog Udlændingestyrelsen opholdstilladelsen efter udlændingelovens § 19, fordi forholdene var ændret i hjemlandet.

Advokaten gjorde efter nævnets afgørelse gældende, at Udlændingestyrelsens afgørelse var ugyldig, fordi man havde undladt at indhente nogle bestemte baggrundsoplysninger. Nævnet afslog at genoptage sagen, idet man fandt, at sagen var tilstrækkelig oplyst.

Under domsforhandlingen ville M gerne have fremlagt en psykologerklæring om, at han led af posttraumatisk belastningsreaktion - en erklæring fra august 2003, der ikke tidligere havde indgået i sagen. Nævnet ville pda gerne have fremlagt diverse oplysninger afgivet af M fra den oprindelige og senere asylsag. Parterne protesterede gensidigt mod de nye bilags fremlæggelse.

M gjorde bl.a. gældende, at nævnet ikke ved afgørelsen af maj 2003 havde overvejet EMK art. 3. Det var i strid med artiklen at udsende et sygt menneske til et sted, hvor der ikke er behandlingsmuligheder. Der var mangler ved nævnets begrundelse, idet man ikke havde taget stilling til den af M fremførte stærke subjektive frygt for tilbagesendelse.

Nævnet fremhævede til støtte for afvisningspåstanden endelighedsklausulen i udlændingelovens § 56, jfr. U 1997.1157 H. Nævnets begrundelse i afgørelsen var i overensstemmelse med forvaltningslovens regler. M havde ikke for nævnet gjort gældende, at han led af meget stærk subjektiv frygt. Det fremgik af afgørelsen af maj 2003, at nævnet var opmærksom på M's helbredsmæssige forhold.

Der forelå således ikke sagsbehandlingsfejl. M's indsigelser angik i realiteten nævnets bevismæssige bedømmelse af de tilvejebragte oplysninger. Nævnet havde ved afgørelsen inddraget EMK art. 3, således som nævnet er forpligtet til.

Landsretten tillod psykologerklæringens inddragelse i sagen, men på de oplysninger, M havde afgivet under den oprindelige og senere asylsag. Herefter følger et **uddrag af landsrettens præmisser**.

Ordlyden i endelighedsbestemmelsen i udlændingelovens § 56, stk. 8, er ikke blevet ændret ved lov nr. 365 af 6. juni 2002. Det er forudsat i bemærkningerne, at afgørelser også efter lovændringen er endelige. Herefter, og da Flygtningenævnet også efter lovændringen er et sagkyndigt nævn af domstolslignende karakter, er der ikke grundlag for at antage, at endelighedsbestemmelsen i lovens § 56, stk. 8, efter lovændringen skal fortolkes anderledes end sket før lovændringen.

Domstolsprøvelse af afgørelser, som Flygtningenævnet har truffet efter lovændringen i 2002, er herefter begrænset til retsspørgsmål, herunder mangler ved afgørelsesgrundlaget, sagsbehandlingsfejl og ulovlig skønsudøvelse.

M's indsigelser angik bevisbedømmelsen og skønsudøvelsen.

Nævnet havde taget stilling til de tre anbringender, som M havde fremført i advokatens indlæg af april 2003. Psykologerklæringen var ikke modtaget af nævnet, og nævnet havde derfor ikke ved sit afslag på genoptagelse anledning til at tage stilling til oplysninger heri.

Der fandtes herefter ikke omstændigheder, som gav grundlag for at fravige endelighedsbestemmelsen i udlændingelovens § 56, stk. 8, hvorfor landsretten fulgte Flygtningenævnets afvisningspåstand og pålagde M at betale kr. 20.000 i sagsomkostninger til nævnet.

2) ØL 6. afd. nr. B-1129-04, 1/2 2005

7 etniske romaer fra Kosovo anlagde retssag mod Flygtningenævnet i anledning af, at de havde fået afslag på asyl. Flygtningenævnet påstod primært afvisning, og dette spørgsmål blev udskilt til særskilt behandling.

I det følgende er i dommen hovedsagelig A og B's kendelse fra nævnet gengivet. Her refereres kort, at ægteparret A og B var indrejst i september 2002 fra Kosovo. De havde siden 1999 boet i forskellige flygtningelejre, efter at deres hus var brændt. A søgte asyl, idet han af albanerne blev beskyldt for at skjule våben og truet med, at familien ville blive skudt.

A havde iflg. senere oplysninger under asylsagen i 1999 problemer med serberne på grund af udeblivelse fra genindkaldelse, men var senere samme år blevet opsøgt af UCK (albanere), der beskyldte ham for at have slået og dræbt albanere, hvilket han benægtede. Det var grunden til, at han måtte flygte fra hjemmet.

Hustruen bekræftede, at A var blevet slået af UCK-soldaterne, og at familien herefter flygtede. Hun var blevet chikaneret af både serbere og albanere og havde ikke noget at vende tilbage til.

Der var en speciallægeerklæring vedr. A, der havde haft en depressiv enkelt episode af svær grad med psykosesymptomer samt posttraumatisk belastningsreaktion.

Flygtningenævnet gav afslag på asyl. Der var intet politisk. Den enkeltstående episode med UCK kunne ikke begrunde asyl, uanset om den kunne lægges til grund. Situationen i Kosovo var efter de foreliggende baggrundsoplysninger afgørende ændret. Området blev nu administreret med bistand fra KFOR-styrkerne og UNMIK. A's psykiske tilstand kunne heller ikke begrunde asyl, heller ikke de generelle forhold for romaer i Kosovo.

De øvrige sager blev sambehandlet med ovennævnte sag i nævnet. Sagsbehandlingen var skriftlig, jfr. udlændingelovens § 53, stk. 4, og § 56, stk. 3. Advokaten bad om mundtlig behandling - skriftlig behandling var ikke forsvarlig, idet der i høj grad var tale om bevisbedømmelsessager. Han opfordrede nævnet til at indhente oplysninger om den konkrete forfølgelsesrisiko hos FN's Office of returns and communities og den lokal FN politistation.

I anledning af, at sagsøgerne gjorde gældende, at nævnsnæstformanden havde været inhabil, havde denne udfærdiget et notat om sin udstationering i Kosovo, der intet havde med hendes arbejde i nævnet at gøre. Både hendes stilling, sikkerheds- og sprogsproblemer hindrede social omgang med lokalbefolkningen.

Hun havde således ikke, som sagsøgernes advokat hævdede, "plejet tæt omgang med det albanske befolkningsflertal."

Landsretten gennemgår herefter de seneste ændringer af udlændingeloven, herunder nævnets sammensætning og reglerne om skriftlig behandling af sagerne (hvor klagen findes grundløs). **Sagsøgernes advokat** gjorde bl.a. gældende, at endelighedsbestemmelsen måtte fortolkes anderledes i lyset af de foretagne ændringer. Derudover fremførte han en række angivelige sagsbehandlingsfejl.

Flygtningenævnet fastholdt, at afgørelsen ikke kunne prøves ved domstolene, og henviste til afgørelserne fra Højesteret i U 1997.1157, 1999.1243, 2001.861, 2002.406 og 2004.727. Der var ikke sagsbehandlingsfejl. Der var med nævnets begrundelse taget stilling til såvel den situation, at ansøgernes forklaring kunne lægges til grund, som den, at forklaringen ikke kunne lægges til grund. Der forelå derfor ikke bevistvivl, der kunne begrunde, at behandlingsformen "på skriftligt grundlag og af formanden alene" ikke var anvendelig i de konkrete sager.

Landsrettens begrundelse og resultat følger fra side 21 i dommen:

"Som fastslået senest ved Højesterets dom gengivet i UfR 2004.727 er domstolsprøvelse af Flygtningenævnets afgørelser begrænset til en prøvelse af retsspørgsmål, herunder mangler ved afgørelsesgrundlaget, sagsbehandlingsfejl og ulovlig skønsudøvelse.

Det forhold, at sagerne efter reglerne i udlændingelovens § 53, stk. 4, og § 56, stk. 3, er behandlet af en næstformand alene og på skriftligt grundlag, kan ikke føre til, at endelighedsbestemmelsen i § 56, stk. 8, der er opretholdt uændret ved lovændringerne ved lov nr. 382 af 14. juni 1995 og lov nr. 365 af 6. juni 2002, fraviges, og at adgangen til domstolsprøvelse udvides.

De omstændigheder vedrørende sagernes oplysninger, sagsbehandlingen og begrundelsen i afgørelserne, som sagsøgerne har påberåbt sig, findes i realiteten at angå Flygtningenævnets bevisbedømmelse.

Det, der er anført til støtte for, at landsdommer L skulle være inhabil, er så nært knyttet til anbringenderne vedrørende sagens oplysning og vurderingen af sagens oplysninger, at indsigelsen mod, at landsdommer L har behandlet sagen, i realiteten må anses for at angå bevisbedømmelsen.

Der er således ingen af de påberåbte forhold, der udgør sådanne omstændigheder, at der er grundlag for at fravige endelighedsbestemmelsen i udlændingelovens § 56, stk. 8.

Flygtningenævnets afvisningspåstand tages derfor til følge.

Efter omstændighederne ophæves sagens omkostninger."

Fri proces - Ytringsfrihed - Æresfornærmelser - Langvarig sag - Menneskerettigheder - Engelsk sag med mindelser om Dickens romaner

RPL § 330, straffelovens § 267 og § 269, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6 og art. 10

To miljøaktivister, der blev stævnet af McDonald's for injurier efter udgivelse af en pjece, blev trukket gennem en langvarig domsforhandling med 313 retsdage i første instans uden at kunne få bevilget fri proces, hvorfor de måtte møde som selvmødere. Ankesagen varede 23 retsdage, og med forberedende retsmøder kom man sammenlagt op på 387 dage.

Uligheden i parternes processuelle stilling var en krænkelse af artikel 6, og dette kombineret med de høje erstatningsbeløb, klagerne blev dømt til at betale, uden at McDonald's behøvede at dokumentere et tab, var en krænkelse af deres ytringsfrihed efter artikel 10.

Sagen verserede for kommissionen og Menneskeretsdomstolen i 4½ år. Men det er jo i sig selv ikke nogen krænkelse.

Steel og Morris mod Storbritannien, app. nr. 68416/01, 15/2 2005

Helen Steel og Davis Morris klagede i september 2000 over, at de ikke havde fået en retfærdig rettergang, jfr. artikel 6, og at deres ytringsfrihed var blevet krænket, jfr. artikel 10, i forbindelse med en sag, der udsprang af, at de i 1986 distribuerede en pjece på 6 sider med titlen: "Hvad er der galt med McDonald's?".

Det blev bl.a. gjort gældende i pjecen, at McDonald's direkte var involveret i økonomisk imperialisme, der førte til sult iden tredje verden, at McDonald's var med til at ødelægge regnskove, og at firmaets produkter var usunde og sygdomsfremkaldende på grund af for højt fedtindhold og for få vitaminer. Dertil kom risikoen for madforgiftning, idet 70% af alle maveforgiftninger stammede fra kyllinger og hakket kød.

Pjecen indeholdt i øvrigt informationer om London Greenpeace, men da dette ikke var et registreret selskab, hyrede McDonald's 7 privatdetektiver til at infiltrere organisationen ved deltagelse i over 40 åbne møder for at finde ud af, hvem der var ansvarlig for udgivelse af pjecen.

I september 1990 udtog selskabet stævning mod klagerne og tre andre med påstand om erstatning på op mod 100.000£ for æresfornærmelser. Sagen mod de tre øvrige blev opgivet, da disse undskyldte indholdet af pjecen.

Klagerne nægtede distribution og nægtede, at indholdet skulle forstås, som McDonald's udlagde det, og bestred, at indholdet helt eller delvist var æresfornærmende. Subsidiært gjorde de gældende, at det var en fair udlægning af fakta.

De fik afslag på fri proces i juni 1992, idet dette ikke kunne bevilges i injuriesøgsmål, og måtte møde som selvmødere. Der blev indsamlet 40.000£, bl.a. til at betale for retsbogsudskrifter, jfr. nedenfor, ligesom nogle advokater bistod dem gratis med lejlighedsvis rådgivning, f.eks. om udformning af det første svarskrift, ligesom advokaterne bistod dem under nogle af de forberedende retsmøder og tre gange under domsforhandlingen, herunder i forbindelse med kære under domsforhandlingen, da dommeren i første instans tillod McDonald's at berigtige erstatningspåstanden som følge af, at McDonald's fik dommeren til at acceptere nye beviser, der måske - måske ikke - burde være tilladt fremlagt.

McDonald's var på den anden side repræsenteret af ledende advokater med yngre medarbejdere, der var specialister i injuriesøgsmål, med en eller to solicitors og andre assistenter.

Under sagens forberedelse var der 28 spørgsmål til påkendelse, både vedr. jura og faktum. Nogle af spørgsmålene blev behandlet under retsmøder op til 5 dage. I december 1993 bestemte dommeren, at sagen skulle afgøres af ham alene, ikke i et nævningeting, fordi bevistførelsen indebar langvarige undersøgelser af dokumenter og afhøring af ekspertvidner om vanskelige tekniske spørgsmål. Afgørelsen blev stadfæstet af appelretten.

Domsforhandling fandt sted mellem juni 1994 og december 1996, i alt 313 retsdage, hvoraf 40 drejede sig om procedure. Det var den længste retssag - både civil og kriminel - i engelsk historie. Retsbogsudskrifterne blev på 20.000 sider, og dokumentbeviserne 40.000 sider. 130 vidner afgav forklaring, 59 for klagerne, 71 for McDonald's.

Klagerne havde ikke midler til at betale for retsbogsudskrifterne, som kostede 750£ pr. retsdag eller 375£, hvis parterne delte. I starten betalte McDonald's og overlod gratis kopier til klagerne, men det stoppede i juli 1995, da klagerne ikke ville forpligte sig til kun at anvende udskrifterne i forbindelse med domsforhandlingen. Dommeren ville ikke pålægge McDonald's at levere udskrifter til klagerne, hvilket blev stadfæstet af appelretten. Klagerne var derfor henvist til med indsamlede midler at bestille udskrifter til reduceret pris (25£ pr. dag) 21 dage efter den pågældende retsdags

bevisførelse, hvilket alvorligt vanskeliggjorde mulighederne for at afhøre eller mod-afhøre vidner.

(Klagerne gjorde yderligere anbringender gældende vedr. retfærdig rettergang, men dommen er på 39 sider og referenten er mest interesseret i de Dickenske dimensioner af sagen og den manglende balance mellem parterne, ER)

Dommeren var 6 måneder om at koncipere dommen, der var på 762 sider og blev afsagt i juni 1997.

Klagerne blev fundet skyldige i at have fremsat usande beskyldninger. Man lagde imidlertid også til grund, at andre organisationer havde genoptrykt pjecen, og at McDonald's efter trusler om sagsanlæg havde frafaldet disse og indgået forlig på betingelse af, at afsnit i pjecen blev skrevet om.

US McDonald's fik 30.000£ i erstatning og søsterselskabet i England ligeledes 30.000 £. Morris var hovedansvarlig og hæftede for hele beløbet, mens Steel kun hæftede solidarisk for 27.500£. Der var ikke påstået og blev ikke tillagt McDonald's sagsomkostninger.

Klagerne ankede i september 1997. Domsforhandlingen blev påbegyndt i januar 1999, varede 23 retsdage, og dom blev afsagt ultimo marts 1999. Dommen var på 301 sider og tog stilling til en lang række påståede rettergangsfejl, som imidlertid blev afvist. Ligeledes anbringender vedr. søgsmålskompetence, spørgsmål, om der skulle bevises et tab, og spørgsmål om bevisbyrden for, at sigtelserne var usande.

Bevisbyrdereglerne i engelsk ret ansås ikke for stridende mod EMK artikel 10. Det var helt i orden, at interesseorganisationer deltog i en offentlige debat, men de kunne moderere deres udtalelser, således at der kunne komme en dialog i gang, hvor den angrebne part kom til orde, uden at dette ville dæmpe interessen for de rejste spørgsmål.

Slækkede man på reglerne, ville det åbne mulighed for "undergrundspublikationer med uhæmmede og yderst skadelige usandheder." Der var en afgørende samfundsinteresse i at beskytte særligt selskabers anseelse, henset til hvor mange personer, der var afhængige af disse selskabers fortsatte drift.

Appelretten fandt, at underinstansen havde taget fornødent hensyn til, at klagerne var selvmødere, bl.a. havde man tilladt dem langvarige modafhøringer. Erstatningerne blev moderat nedsat, fordi nogle af klagerens påstande i pjecen var blevet bevist, bl.a. den om højt fedtindhold. Steel skulle hæfte for 36.000£ og Morris for 40.000£. Appelmulighed blev afslået.

Domstolen gennemgår herefter engelsk ret. Bevisbyrden ligger hos injurianten for sigtelsens sandhed - man kan ikke nøjes med at være i god tro. Der er dog forskelle i pådømmelsen med hensyn til kommentarer og fremsættelse af påstande om faktum. Herefter gennemgås reglerne om fri proces.

Efter ankesagens afgørelse havde man samme år ændret reglerne, således at man undtagelsesvist og skønsmæssigt kunne yde tilskud til injuriersøgsmål under forudsætning af, at sagen havde betydelig offentlig interesse og var af afgørende betydning for ansøgeren, som ellers ville være afskåret fra enten at anlægge eller forsvare sig i en sådan sag, hvilket ville føre til åbenbare urimeligheder i sagførelsen.

Sagsøgeren i en injuriersag behøver ikke at bevise, at han har lidt noget tab, for at dommeren kan tillægge ham erstatning passende til at genoprette sagsøgerens ære og som kompensation for den lidte tort.

Parternes anbringender for Menneskerettighedsdomstolen er gengivet fra side 19 i dommen.

Vedr. retfærdig rettergang

Klagerne fremførte navnlig ubalancen i den langvarige proces, hvor modparten var et multinationalt selskab med ubegrænsede ressourcer til at antage juridisk og anden bistand, hvor de selv som almindelige lønmodtagere var henvist til hovedsageligt at være selvmødere med lejlighedsvis gratis bistand fra sympatiske advokater - ikke alle lige erfarne og uden den fornødne tid og ressourcer til at yde et effektivt forsvar.

Klagerne bar den fulde bevisbyrde, og ud over fraværet af advokatbistand manglede de fornødne ressourcer til fotokopier, retsbogsudskrifter, opsporing af ekspertvidner, betaling af vidnegodtgørelser og rejsepenge samt mulighed for at tage notater under domsforhandlingen.

Domsforhandlingen havde flere gange måttet udsættes på grund af klagernes fysiske udmattelse. Havde de fået den fornødne hjælp, ville de have været i stand til at bevise nogle af de fremsatte påstande og havde undgået at begå flere juridiske fejl undervejs.

Regeringen derimod påpegede, at man skulle være varsom med at pålægge medlemsstaterne en pligt til at give fri proces i civilsager, henset til, at dette udtrykkeligt ikke var reguleret i konventionen.

Jus og faktum i injuriersagen var ikke særlig kompliceret. Klagerne havde demonstreret, at de kunne klare domsforhandlingen, bl.a. havde de bevist en række af påstande-

ne i pjecen. De havde fået gratis bistand ved en række lejligheder, og der var blevet indsamlet 40.000£ til deres forsvar, ligesom frivillige hjalp dem med administrative opgaver og tog notater for dem i retten. Dommeren havde taget hensyn til, at de var selvmødere, og bistod dem ved flere lejligheder med at reformulere spørgsmål til vidner m.v.

Havde der været mulighed for fri proces, kunne man ikke gå ud fra, at klagerne var berettiget hertil. Der var ikke grund til at støtte, at klagerne uden fornøden anledning havde udspremt injurierende materiale, og skatteyderne skulle hverken betale for de undersøgelser, som klagerne selv kunne have foretaget, inden de distribuerede pjecen, eller bidrage til at stille klagerne på lige fod med McDonald's, som man skønnede havde betalt over 10 mio.£ i advokatsalærer m.v.

Præmisserne i dommen er fra side 22-36, herunder parternes argumenter vedr. ytringsfriheden.

Domstolen fandt, at den manglende mulighed for fri proces afskar klagerne fra at føre sagen effektivt for retten og medvirkede til en uacceptabel "inequality of arms" med McDonald's. Der forelå en krænkelse af artikel 6, og man fandt dermed ikke anledning til at gå nærmere ind i de påståede rettergangsfejl.

Vedr. ytringsfrihed

Med hensyn til ytringsfriheden lagde **klagerne** bl.a. vægt på, at klagerne ikke var ophavsmænd, kun distributører af pjecen, hvilket gjorde det næsten umuligt at bevise sigtelserne, og at den udmålte erstatning var urimelig høj, uden at der var dokumentation for, at selskabet havde lidt noget tab.

Regeringen gjorde gældende, at klagerne ikke var journalister, og at deres angreb var uafbalanceret og uden mulighed for McDonald's til at forsvare sig selv. En videre ytringsfrihed i forbindelse med kritik af myndigheder og politikere kunne ikke overføres på store selskaber, hvis anseelse kunne være afgørende for deres økonomiske succes. Det spillede ingen rolle, at andre interesseorganisationer havde gentaget beskyldningerne i senere publikationer. Den krænkede part måtte være frit stillet med hensyn til, hvem man ville gå efter.

Domstolen fandt ikke, at det principielt stred mod artikel 10 at have omvendt bevisbyrde i injuriersager, men hvis staten ville beskytte selskaber mod injurier, var det nødvendigt for ytringsfriheden og den åbne debat, at der var en grad af processuel *fairness* og *equality of arms*.

I og med, at domstolen fastslog, at det var en krænkelse af artikel 6, at der ikke var fri proces kombineret med de uligheder og vanskeligheder, klagerne var udsat for, fandt retten ikke, at afvejningen hos de engelske domstole var rigtig mellem klagerens ytringsfrihed og behovet for at beskytte McDonald's interesser.

Også størrelsen af erstatningerne kunne være udtryk for en forkert afvejning, henset til klagerens indkomster, og til at selskabet ikke behøvede at dokumentere noget tab. Selv om selskabet ikke havde søgt at inddrive beløbet, ville dette have været muligt efter appelinstantens afgørelse. Konklusionen var, at som følge af den processuelle ulighed og de uforholdsmæssige erstatninger var der tale om en krænkelse af artikel 10.

Vedr. erstatning

Klagerne havde krævet erstatning for deres trængsler i retten i 387 dage og forberedelsen heraf tillige med dækning af positive udgifter og evt. regres mod staten for det tilfælde, at selskabet ville inkassere injuriersagens erstatning.

Regeringen bestred klagerens erstatningsopgørelse. Der kunne i øvrigt ikke være tale om regres for den erstatning, klagerne var blevet pålagt af appelinstanten, henset til, at der var tale om en endelig national retsafgørelse.

I mangel af dokumentation for forberedelsestiden, og da selskabet ville skulle have særlig tilladelse, hvis det nu søgte at tvangsinddrive beløbet, blev der ikke givet erstatning, men derimod godtgørelse for den ængstelse og forstyrrelse, som sagen havde forvoldt i klagerens liv (der var lægeattest fra fru Steel) med 20.000£ til Steel og 15.000£ til Morris - hertil kom sagsomkostninger for domstolen.

Her var regeringen igen fremme med indsigelser, idet man fandt det overflødig, at klagerne tilsammen havde haft 4 advokater (regeringen var repræsenteret af 5 advokater, ER). Domstolen fastsatte et mindre beløb end af klagerne påstået. Selv om der var udført et utvivlsomt stort arbejde, var der kun et begrænset antal relevante spørgsmål i sagen. I alt blev givet 50.000 euro med fradrag af det, der var ydet i fri proces for kommissionen.

Landsforeningens Meddelelse 25/2005

Sexchikane - Æresfornærmelser - Erstatning - Beviser - Forklaringer, der udvikler sig

Straffelovens § 267, erstatningsansvarslovens § 26

K sagsøgte via sit fagforbund A for sexchikane med erstatningspåstand på kr. 100.000. A påstod frifindelse og K idømt erstatning for injurier med kr. 25.000. Resultatet blev både i byret og landsret, at K's forklaring om de faktiske forhold ikke kunne lægges til grund, hvorfor A blev frifundet. K blev idømt erstatning for tort med kr. 5.000 for de fremsatte påstande.

ØL 24. afd. a.s. nr. B.734-04, 2/2 2005

K, der via sin arbejdsgivers firma udførte kontorarbejde for A's firma, sagsøgte via sit fagforbund A til at betale kr. 100.000 for sexchikane. A skulle bl.a. have befølt hende på brysterne og forsøgt at tage hendes benklæder af og fremkommet med opfordring af seksuel karakter.

A, der var enig i, at sådanne handlinger ville være sexchikane, bestred, at disse handlinger havde fundet sted. Han påstod således frifindelse og K dømt for æresfornærmelser ved at have fremsat de pågældende påstande, dels over for K's egen arbejdsgiver, dels over for K's fagforbund. Der var ikke påstand om straf, men alene at sigtelserne blev kendt ubeføjede, og at K betalte en godtgørelse på kr. 25.000 efter EAL.

De angivelige handlinger skulle have fundet sted på en enkelt dag, hvor K skulle udføre noget hastende arbejde hos A om formiddagen. Oven på det passerede havde hun det dårligt og fortalte efter to dage til sin arbejdsgiver, at der havde været "nogle enorme seksuelle tilnærmelser". Herefter kom hun kun i A's firma ifølge med sin arbejdsgivers ægtefælle. Siden fortalte hun sit fagforbund om episoden og søgte også i en periode bistand hos en psykolog.

Der var fremlagt nogle ugebladsartikler af A, som K var kilden til. K forklarede herom, at hun i 1980'erne forsøgte at skrive sig ud af sine problemer. Hun havde sagsøgt to tidligere arbejdsgivere, dels om aflønning, dels det andet sted om ansættelsesbevis og pension.

Hun anmeldte ikke A til politiet. Hun ville tie det ihjel og havde ikke noget til overs for politiet. Hun tænkte også på, hvad hun havde hørt om, hvad andre i tilsvarende sager måtte igennem hos politiet.

A forklarede, at K havde haft problemer med at udføre de hende pålagte opgaver, og der var unøjagtigheder i hendes timeregnskab. Hun fortalte ham bl.a. den dag, den angivelige episode skulle have fundet sted, at der havde været to brande i hendes hjem, og at hun havde været i politiets søgelys. Muligt havde han i løbet af dagen optrådt irriteret og signaleret, at han ikke var tilfreds med hende.

K's arbejdsgiver, også den tidligere, som hun havde sagsøgt, blev ført som vidner, ligesom tidligere medarbejdere i A's firma, hvor ingen af de kvindelige ansatte havde oplevet noget svarende til K's angivelser.

Byretten lagde vægt på, at der var uoverensstemmelser mellem K's og hendes arbejdsgiver P om, hvornår hun over for denne havde fortalt om, at hun "var blevet trådt for nær."

Retten bemærkede videre, at der under genafhøringen af K på sagsøgtes advokats spørgsmål kom nye detaljer frem om de faktiske handlinger, som sagsøgte skulle have foretaget. Da der var tale om væsentlige oplysninger til brug for vurderingen af hændelsesforløbet, havde det været naturligt, at sådanne oplysninger kom frem allerede under den første afhøring af hende. Det var derfor rettens opfattelse, at K under sin forklaring udviklede sin historie om, hvad der skulle være overgået hende, og hvordan hun reagerede herpå.

Retten fandt herefter ikke, at K's forklaring om de faktiske forhold kunne lægges til grund og frifandt A.

Der havde ikke hos A foreligget en situation, der kunne misforstås af K. Hun havde derfor ikke i god tro fremsat de omhandlede beskyldninger mod A over for sin arbejdsgiver, sin fagforening og dennes advokat.

Retten fulgte derfor sagsøgtes påstand om, at K skulle anerkende, at hun havde været uberettiget til at fremsætte sigtelser om, at sagsøgte havde gjort sig skyldig i seksuel chikane over for hende. Sigtelserne blev kendt ubeføjede.

Godtgørelsen blev alene fastsat til kr. 5.000 under hensyn til den kreds, som K havde fremsat beskyldningerne i.

Fagforbundet ankede som mandatar for K sagen med samme erstatningspåstand. Sagsøgte påstod stadfæstelse.

Der blev dokumenteret en erklæring udarbejdet af K angiveligt to måneder efter hændelsesforløbet samt en arbejdspsykologisk erklæring fra en sygehusklinik dateret ti måneder efter.

K forklarede bl.a., at hun havde udarbejdet sin redegørelse efter opfordring af fagforbundet.

Parterne afgav supplerende forklaring. En kunde B i A's firma gennemhullede K's forklaring om, at hun skulle have forladt firmaet den pågældende dag inden kl. 14.00.

En anden af K's gamle arbejdsgivere fortalte, at der under hendes ansættelse havde været rod i regnskaberne, og at hun blev opsagt, fordi hun ikke mødte på arbejde, uden at man kunne komme i kontakt med hende.

Landsrettens begrundelse og resultat:

"Efter bevisførelsen for landsretten finder landsretten ikke, at den af K afgivne forklaring om hændelsesforløbet har virket troværdig, og denne forklaring kan derfor ikke lægges til grund. Landsretten har herved også henset til, at hendes forklaring på væsentlige punkter afviger fra de forklaringer, som er afgivet af P (nuværende arbejdsgiver) og B (kunden i A's firma), og at der i øvrigt ikke er oplyst omstændigheder, som på nogen måde kan understøtte hendes forklaring.

Under disse omstændigheder tiltræder landsretten af de af byretten anførte grunde, at der er tillagt A godtgørelse for tort som sket.

Landsretten stadfæster derfor dommen."

- oo0oo -

K's fagforbund, der allerede i byretten var blevet pålagt kr. 18.000 i sagsomkostninger, skulle betale yderligere kr. 18.000 for landsretten til A.

Landsforeningens Meddelelse 26/2005

Husfredskrænkelser - Bøde

Straffelovens § 264

T blev i byretten idømt 20 dages ubetinget fængsel for husfredskrænkelser ved at opbryde et vindue til en privat bopæl. I landsretten blev straffen nedsat til 4 dagbøder á kr. 250.

ØL 19. afd. a.s. nr. S-121-04, 31/1 2005

T på 29 år var i forhold 1 tiltalt for vold mod A, men blev frifundet.

I forhold 2 var S tiltalt for grov vold mod A. T og S var begge tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, ved i maj 2003 i forening uberettiget at have skaffet sig adgang til A's bopæl ved at opbryde et vindue.

Begge nægtede sig skyldige. Byretten dømte S for den beskrevne vold og anførte vedr. forhold 3:

"Det lægges til grund, at begge de tiltalte sammen har indfundet sig på A og B's bopæl, hvor de har banket på døren. A og B har af frygt for de tiltalte undladt at åbne døren. Ved den af B afgivne vidneforklaring finder retten at kunne lægge til grund, at vidnet herefter har set tiltalte T stå i et værelse i lejligheden med et lugejern i hånden og efterfølgende har vidnet konstateret, at der har været mærker i værelsets vindueskarm. Under disse omstændigheder finder retten det bevist, at tiltalte T har gjort sig skyldig efter anklageskriftet. Tiltalte S har ikke været inde i huset. Han frifindes derfor, idet det ikke er bevist, at forholdet er begået af de tiltalte i forening.

Straffen for tiltalte T fastsættes til fængsel i 20 dage, jfr. straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1."

T ankede med påstand om formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde endelig påstand om stadfæstelse.

Landsrettens dom er meget kort:

"Straffen nedsættes til 4 dagbøder á 250 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 4 dage."

Landsforeningens Meddelelse 27/2005

Vold mod politiet - Samfundstjeneste

Straffelovens § 62 og § 119

K havde i beruset tilstand råbt grimme ting efter politiet og blev anholdt. I visitationsrummet slog hun en kvindelig betjent i ansigtet med et knytnæveslag. Fængsel i 30 dage betinget af samfundstjeneste i 40 timer (dissens).

Københavns Byrets 25. afd. nr. 25.22758/2004, 7/2 2005

K på 26 år var tiltalt, dels efter politivedtægten og retsplejelovens § 750, ved at sparke til en skraldespand på gaden og råbe højlydt, dels ved at undlade at oplyse navn og adresse. I forhold 2 var hun tiltalt efter straffelovens § 121 for at have kaldt en politibetjent M "Pikslikker" o.lign. I forhold 3 var hun tiltalt efter § 119, ved kl. 6.30 i visitationsrummet på stationen at have overfaldet en kvindelig politibetjent P, idet K med knyttet hånd slog hende i ansigtet.

Der var påstand om ubetinget fængselsstraf. K, der ikke var straffet af betydning for sagen, erkendte sig i de væsentlige forhold skyldig og påstod betinget dom med samfundstjeneste. Af hendes forklaring fremgik, at hun havde været i byen med en veninde og drukket mindst 10 øl. Det var veninden, der sparkede til skraldespanden. Så blev K taget på brystet af en afrikaner og begyndte at råbe op. Politiet kom til, og K blev med det samme lagt i håndjern - hun forstod ikke hvorfor og erkendte, at hun råbte grimme skældsord. På politistationen ventede hun i lang tid. Hun opfattede det sådan, at den kvindelige betjent, der skulle visitere hende, talte til hende på en hånende måde, og slog ud i magtesløshed. Det var ikke et hårdt slag.

Politibetjent M forklarede bl.a., at det var K, der sparkede til skraldespanden. K var beruset og blev lettere aggressiv, da hun blev anholdt for overtrædelse af politivedtægten og retsplejeloven. Da veninden blandede sig og ville befri K, blev hun også anholdt. Da K blev lagt ned på jorden, råbte hun forskellige ting, bl.a. de grimme ord i anklageskriftet. Politibetjent P forklarede om visitationen, at K var beruset - det hele gik lidt langsomt, og som om K ikke tog det helt alvorligt. Vidnet gik hen mod hende for at hjælpe hende med at tage smykkerne af. Uden at de havde udvekslet nogle ord, gav K vidnet et knytnæveslag på kinden. Den blev lidt hævet, men vidnet havde i øvrigt ikke følger af slaget.

K blev dømt efter anklageskriftet, bortset fra at have væltet skraldespanden. K kom fra Færøerne i 1997 for at påbegynde en akademisk uddannelse. Det gik godt i nogle år. Hun var imidlertid stoppet, fordi hun blev udsat for en voldtægt for 3 år siden. Retssagen herom var først afsluttet i december 2004. Herefter var hun begyndt på en håndværkeruddannelse, hvor hun var næsten færdig med grunduddannelsen og derefter skulle have en læreplads.

K var egnet til samfundstjeneste. Retten udtalte:

"2 dommere anser det for forsvarligt at udsætte straffuldbyrdelsen med vilkår om samfundstjeneste i medfør af straffelovens § 62 og § 63, jf. § 56, stk. 2, idet der her ved lægges vægt på tiltaltes gode personlige forhold og på tiltaltes forklaring om baggrunden for hendes reaktion over for politiet.

1 dommer finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet, hvorefter overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, i et tilfælde som det foreliggende medfører ubetinget fængselsstraf."

Resultatet blev betinget fængsel i 30 dage med samfundstjeneste i 40 timer inden for en afviklingstid på 6 måneder.

Landsforeningens Meddelelse 28/2005

Udvisning - EU-borgere - Hæleri

Udlændingelovens § 2 og § 22 og EØF-direktiv 64/3221

To polakker blev dømt for hæleri og forsøg herpå til en samlet værdi af 15.000 kr. Det kostede 40 dages fængsel - tvisten gik først og fremmest på, om man kunne udvise dem. Både byretten og landsretten lagde vægt på, at de var indrejst som turister, og som polske statsborgere var omfattet af EØF-direktiv 64/3221. Landsretten fandt efter en samlet vurdering sammenholdt med den snævre fortolkning, som EF-domstolen har anlagt, at det i sagen ville være uforeneligt med EU-reglerne at udvise de pågældende.

ØL 6. afd. a.s. nr. S-230-05, 17/2 2005

T og M var tiltalt for hæleri efter straffelovens § 290, til dels forsøg herpå, idet de havde købt en computer og 4 mobiltelefoner til en samlet værdi af ca. 15.000 kr. for 1.000 kr.

Anklagemyndigheden påstod de tiltalte udvist. De tiltalte, der var ustraffede, nægtede sig skyldige. Bevisførelsen og præmisserne herom er udeladt af referatet

Udlændingestyrelsen udtalte, at de pågældende var turister og ikke havde haft lovligt ophold tidligere. Styrelsen konkluderede:

"På baggrund af anklagemyndighedens oplysninger om kriminalitetens karakter, og om at den pågældende forventes idømt en frihedsstraf af ca. 30-40 dages varighed sammenholdt med de i udlændingelovens § 26, stk. 1 nævnte hensyn, finder styrelsen at kunne tiltræde anklagemyndighedens indstilling om udvisningsspørgsmålet."

To dommere ville idømme 40 dages fængsel, idet de lagde vægt på, at der var tale om hæleri af effekter til en væsentlig værdi. En dommer fandt, at straffen skulle fastsættes til fængsel i 30 dage, som ansås udstået med varetægtsfængslingen, idet denne dommer havde taget i betragtning, at der bestod en vis usikkerhed om effekternes værdi.

Med hensyn til udvisningen lagde retten til grund, at de pågældende havde permanent ophold i Polen, og at de var taget til Danmark som turister. Retten fortsatte:

"Ifølge udlændingelovens § 2, stk. 3, finder de begrænsninger, der følger af kapitel 3-5, kun anvendelse på udlændinge, der er omfattet af EU-reglerne, i det omfang det er foreneligt med disse regler.

Begge de tiltalte er ustraffede, og efter en samlet vurdering af karakteren af den begåede enkeltstående lovovertrædelse og de oplyste omstændigheder i øvrigt, sammenholdt med de tiltaltes personlige forhold, finder domsmandsretten det ikke foreneligt med EU-reglerne, jf. udlændingelovens § 2, stk. 3, at de tiltalte udvises med indrejseforbud. De tiltalte frifindes derfor for påstanden herom."

Afgørelsen blev anket af anklagemyndigheden med påstand om, at de tiltalte blev udvist af Danmark med indrejseforbud. Forsvareren nedlagde påstand om stadfæstelse af dommens bestemmelser om frifindelse for udvisningspåstanden.

De tiltalte gav ikke personligt møde, de havde udstået straffene og var rejst tilbage til Polen.

Landsretten udtalte:

"Landsretten lægger i overensstemmelse med Udlændingestyrelsens udtalelser af 11. januar 2005 til grund, at begge de tiltalte er indrejst i Danmark som turister. De tiltalte, der er polske statsborgere, er omfattet af EØF-direktiv 64/3221 af 25. februar 1964.

Ved afgørelsen af, hvorvidt udlændingelovens § 2, stk. 3, jf. EU-reglerne, er til hinder for udvisning, skal der foretages en konkret vurdering af, om de tiltaltes personlige forhold m.v. sammenholdt med det strafbare forhold og omstændighederne indebærer, at der foreligger en aktuel trussel mod den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, hvis de pågældende ikke udvises med indrejseforbud.

Landsretten finder efter en samlet vurdering sammenholdt med den snævre fortolkning, som EF-Domstolen har anlagt ved fastlæggelse af rækkevidden, af de anførte kriterier, at det i denne sag vil være uforeneligt med EU-reglerne, jf. udlændingelovens § 3, stk. 2 (skal nok være § 2, stk. 3, ER), at nogen af de tiltalte udvises med indrejseforbud.

Landsretten stadfæster derfor dommens bestemmelse om frifindelse for påstanden om udvisning."

- oo0oo -

Forsvareren tilføjer bl.a.:

"Anklagemyndigheden fandt sagen meget principiel, og der var afsat ½ dag i landsretten til behandling af spørgsmålet, hvor anklagemyndigheden blandt andet gennemgik en del praksis fra EU-Domstolen.

Til din orientering gjorde anklagemyndigheden specielt gældende, at de tiltalte ikke var omfattet af direktiv 64/3221, da de ikke kan anses som turister. Begrundelsen skulle være at strafudmålingspraksis viser, at personer fra f. eks. Polen, som der er tale om i denne sag, der kun kommer til Danmark på en kortvarig rejse, hvor de begår kriminalitet ikke kan anses for indrejst som turister.

Anklagemyndigheden mente i øvrigt, at det var de tiltalte, der havde bevisbyrden for, at de var turister.

....

Anklagemyndigheden gjorde i øvrigt gældende, at selv om de tiltalte måtte anses for omfattet af direktivet, er direktivet ikke til hinder for udvisning. Dels mente anklagemyndigheden, at det var afgørende, at der var tale om en forsætlig overtrædelse af straffeloven, og at der ikke var tale om en overtrædelse af en ordensforskrift eller en særlov. Endvidere gjorde anklagemyndigheden gældende, at der var tale om en konkret gentagelsesrisiko. Heller ikke disse synspunkter fik anklagemyndigheden medhold i."

Landsforeningens Meddelelse 29/2005

Udvisning - Påstande, der dukker op i sidste øjeblik - Menneskerettigheder

Udlændingelovens § 22, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 6

Udvisningspåstande, der kommer dumpende lige før eller midt under en domsforhandling, er desværre ikke nogen sjælden forekomst. Det kan føre til udsættelse af spørgsmålet, som det skete i nedenstående sag.

Københavns Byrets 5. afd. nr. 5-1702/2005, 9/2 2005

Somalieren T på 26 år var tiltalt for bl.a. forsøg på voldtægt og røveri i juni 2004. Han var blevet varetægtsfængslet to dage efter overfaldet. Han nægtede voldtægt, men erkendte røveriet. Der var påstand om behandlingsdom og udvisning.

Det fremgår af dommen side 2:

"Med hensyn til påstanden om udvisningen gør tiltalte gældende, at den ikke kan tages under påkendelse, da anklagemyndigheden i anklageskriftet ikke har taget forbehold for at nedlægge udvisningspåstand, og tilkendegivelsen er først modtaget hos forsvareren i går og forkyndt for tiltalte her til morgen. Subsidiært påstår tiltalte frifindelse for påstanden om udvisning."

T var blevet mentalundersøgt, og af erklæringen af 13/10 2004 fremgik bl.a., at T var meget dårligt begavet og frembød selv under langvarig observation og regelmæssig antipsykotisk behandling klare psykotiske symptomer, som pegede på skizofren tilstand eller skizoaffektiv psykose. Der var stor risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet.

Af straffeattesten fremgik bl.a., at T havde fået sin første behandlingsdom i 1996, og at han siden ved tre domme var dømt for bl.a. vold og to gange for røveri.

Vedr. udvisningen bemærkede retten:

"Med hensyn til påstanden om udvisning, lægger domsmandsretten vægt på, at der ikke i anklageskriftet er taget forbehold for at nedlægge denne påstand, og påstanden er først nedlagt og forkyndt for tiltalte ved domsforhandlingens begyndelse, og forsvareren er først dagen forinden gjort bekendt med, at påstanden ville blive nedlagt.

Under disse omstændigheder finder retten ikke, at tiltalte har haft tilstrækkelig mulighed for at forberede sit forsvar for så vidt angår denne del af sagen, jf. grundlæggende retsplejemæssige principper samt EMK art. 6 stk. 3 b). Påstanden om udvisning tages derfor ikke under påkendelse."

T blev i øvrigt fundet skyldig, men henført under straffelovens § 16 og idømt en behandlingsdom.

- 0000 -

Redaktøren henviser til U 04.2147 H. En beslutning om udvisning på grund af strafbart forhold var så indgribende, at den skulle kunne prøves i to retsinstanser. Men den manglende udvisningspåstand for byretten havde ikke skabt en berettiget forventning om, at påstanden ikke ville blive nedlagt. Anklagemyndigheden kunne derfor nedlægge påstand herom, under en ny særskilt sag, da anke af straffesagen med påstand om udvisning måtte sidestilles med et rettidigt forbehold.

Straffafsoning - Kvindeafdelingen i Anstalten ved Herstedvester - Ombudsmanden

Straffuldbyrdelseslovens § 33

Ombudsmanden har - på ny - over for Kriminalforsorgen rejst spørgsmålet om det hensigtsmæssige i, at forholdsvis få kvinder afsoner blandt mandlige indsatte, hvoraf en betydelig del er dømt for seksualkriminalitet.

Ombudsmanden 28/1 2005

Ombudsmanden var i 1996 på inspektion i Anstalten ved Herstedvester og afgav da en endelig rapport af 13/5 1997, hvor bl.a. var anført:

"Spørgsmålet vedrørende pladsproblemer for kvinder gav ledelsen anledning til at omtale problemet med at have kvindelige indsatte blandt de mandlige indsatte, hvoraf en betydelig del er dømt for seksualkriminalitet. Det blev således nævnt at nogle af de sexkriminelle mænd i anstalten hellere vil have mulighed for at være sammen med en indsat kvinde end lade sig behandle med kønsdriftshæmmende medicin. Dette vanskeliggør i nogen grad behandlingen af disse mænd. Specielt for så vidt angår de mænd der er gift med en af de kvindelige indsatte, er det problematisk at få dem til at indgå i en behandling med kønsdriftshæmmende medicin.

Ledelsen udtalte som sin opfattelse at de kvindelige indsatte ved ankomsten til anstalten bliver presset - af de mandlige indsatte - til at gifte sig med "en stærk mandlig indsat". Kvinderne kan ellers ikke være i fred i anstalten. Det blev oplyst at de indsatte som begrundelse for indgåelsen af ægteskab anfører muligheden for at kunne besøge hinanden, efter at den ene er løsladt.

...

Det er klart utilfredsstillende, at psykisk syge kvinder tvangsmæssigt anbringes i en situation, hvor de føler sig presset til at indgå ægteskab med en mandlig indsat - eventuelt en indsat der er dømt for en meget alvorlig og farlig sexkriminell handling.

Det er kriminalforsorgens opgave at sørge for, at dømte kvinder der måtte have brug for psykiatrisk/psykologisk behandling, får tilbudt sådan hjælp i en anstalt, hvor der ikke er risiko for at de udsættes for et pres til at indgå ægteskab med en mand der er dømt for en alvorlig sexkriminell handling. Det bør ske uden at dette medfører nogen forringelse af de indsatte kvinders beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder.

Hvilken løsning der bør bringes i anvendelse for at tilvejebringe sådanne forhold finder jeg ikke at burde udtale mig om.

Jeg henstiller til Direktoratet for Kriminalforsorgen at den snarest muligt finder en løsning på det omtalte problem, og jeg udbeder mig underretning om hvad der videre sker i sagen."

Anstalten foreslog samme år, at der blev oprettet to selvstændige afdelinger med henholdsvis 6 og 8 pladser med særlige arbejdspladser og fritidsaktiviteter samt reserve-

ret et særligt gårdtursareal for de kvindelige indsatte. Man kunne efter oprettelsen evaluere i et år med henblik på stillingtagen til, om ordningen kunne anbefales på længere sigt.

Ombudsmanden fulgte op på sagen i flere omgange, idet planen ikke blev gennemført helt efter tanken - kun søgte man at sikre, at de kvinder, der ønskede det, kunne afsone uden fællesskab med mænd.

Ombudsmanden konkluderede den 4/10 2000 bl.a.:

" ...

at ingen kvindelige indsatte siden etableringen af afdelingen den 1. november 1998 har benyttet sig af muligheden for at udstå straffen afsondret fra de mandlige indsatte,

...

at det er et pres for de kvindelige indsatte at være "fri på markedet",

...

at det er urimeligt, at kvindelige indsatte er nødt til at være i en anstalt sammen med sexkriminelle og grove voldsmænd ..."

Efter yderligere udtalelser fra anstalten, herunder lægefaglige udtalelser, konkluderede Ombudsmanden året efter, at han ikke foretog sig mere. Det var af anstaltens personale bl.a. oplyst, at det ikke var indtrykket, at de kvindelige indsatte blev presset til internt besøg eller pardannelser med mandlige indsatte.

I 2004 kom der imidlertid en indberetning fra anstalten om, at en enkelt kvindelig indsat havde oplevet sig truet af en mandlig indsat og derfor havde valgt at benytte sig af muligheden for separat gårdtur. Konklusionen fra anstalten lød:

"Trods den forholdsvis velfungerende kvindeafdeling, er det dog stadig den overordnede opfattelse, at det principielt er problematisk, at disse kvindelige indsatte afsone i samme anstalt som nogle af landets mest belastede sexkriminelle."

Ved Ombudsmandens senere inspektion var billedet imidlertid ikke, at der var tale om et enkelt tilfælde, bl.a. anførte Ombudsmanden:

"Under mine samtaler med flere af de kvindelige indsatte i anstalten fremkom der således oplysninger om at de kvindelige indsatte har vanskeligt ved at være i fred for de mandlige indsatte, og at de kvindelige indsatte ofte bliver tiltalt eller antastet på en upassende måde af de mandlige indsatte - blandt andet i form af sjofle bemærkninger under gårdtur og under gudstjenester. Selv for de kvinder som har en kæreste eller ægtefælle i anstalten (eller udenfor), er det i nogle tilfælde ikke muligt at være i fred. Det blev ligeledes oplyst at flere af de kvindelige indsatte ikke oplyser personalet om eventuelle antastelser - blandt andet af frygt for repressalier fra de mandlige indsattes side. De kvin-

delige indsatte i afdeling S anførte at de hele tiden skal være på vagt i forhold til de mandlige indsatte."

Der var dog også nogle kvindelige indsatte, der ikke oplevede det at afsone sammen med mandlige indsatte som et problem.

Ombudsmanden udbeder sig anstaltens bemærkninger hertil, og hvordan man ville skaffe samme adgang til fritidsaktiviteter for de indsatte, der ikke ønskede fællesskab med de mandlige indsatte.

Ombudsmandens skrivelse er på 20 sider og rummer en lang række mere almindelige spørgsmål om ønsker fra indsatte i Kriminalforsorgens anstalter.

Dansk Kriminalistforening

Foreningen trænger til nyt blod. Som led i foryngelseskuren har man vedtaget ikke at genopstille bestyrelsesmedlemmer, efter at de er fyldt 70 år!

Når du melder dig ind i *Dansk Kriminalistforening* bliver du samtidig medlem af *Dansk Kriminologisk Selskab* og *Dansk Selskab for International Strafferet og EU-ret*. Med dit medlemskab af *Dansk Kriminalistforening* vil du foruden at blive inviteret til *Dansk Kriminalistforenings* årlige generalforsamling også modtage invitationer til arrangementer i *Dansk Kriminologisk Selskab* og arrangementer i *Dansk Selskab for International Strafferet og EU-ret*.

Der er 5-6 møder i *Dansk Kriminologisk Selskab* om året og 1-2 møder i *Dansk Selskab for International Strafferet og EU-ret* om året.

Medlemmer af *Dansk Kriminalistforening* modtager desuden *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, der indeholder artikler af strafferetlig og kriminologisk relevans, kronikker om lovændringer og nye initiativer af interesse samt boganmeldelser. Tidsskriftet er fælles for alle de nordiske kriminalistforeninger og udkommer 3 gange årligt.

Medlemskab koster 350 kr. årligt. Man kan gå ind på foreningens hjemmeside www.ntfk.dk og udfylde en indmeldelsesblanket, så kommer der et girokort med posten.